5.3. Tiede-, teknologia- ja innovaatiopolitiikka

Tiede- ja innovaatiopolitiikan päätavoitteet ovat tutkimus- ja kehittämistoiminnan (t&k) laadun ja vaikuttavuuden parantaminen, julkisen tutkimuksen rakenteellinen ja toiminnallinen uudistaminen, globaalisti menestyvien innovaatioiden luominen sekä elinkeinorakenteen monipuolistaminen. Tätä kautta tuottavuus paranee, korkean lisäarvon työpaikat lisääntyvät ja kansainvälinen kilpailukyky vahvistuu.

Politiikkatoimia ohjaavat pääministeri Rinteen hallitusohjelma ja sen tulevaisuusinvestoinnit (v. 2020—2022) sekä tutkimus- ja innovaationeuvoston (TIN) Visio ja tiekartta vuoteen 2030. Rahoitusta kohdennetaan eritoten tärkeimpiin, talouden uudistumista ja kasvua tukeviin kohteisiin. Hallitusohjelman tiede- ja innovaatiopoliittisten strategisten tavoitteiden mukaan Suomi tarjoaa ratkaisuja globaaleihin kehityshaasteisiin ja on kansainvälisesti houkutteleva paikka opiskella, tutkia ja investoida.

TIN:n visio kokoaa yleistasolla tiede- ja innovaatiopolitiikan neljä kehittämisteemaa: osaamispohjan varmistaminen; uudistumista tukevat strategiset valinnat; osaamisalustojen ja kasvuekosysteemien kehittäminen sekä kansainvälisyys laadun ja vaikuttavuuden edellytyksenä. Suomen on määrä olla vuoteen 2030 mennessä maailman vetovoimaisin kokeilu- ja innovaatioympäristö.

Yksityisen ja julkisen sektorin t&k-menot kasvoivat v. 2016—2018 useamman vuoden laskun jälkeen. T&k-menojen suhde bruttokansantuotteeseen (t&k-intensiteetti) oli 2,69 % v. 2018, ja sen arvioidaan pysyvän 2,7 prosentin tuntumassa kahden seuraavan vuoden aikana.

Valtion t&k-rahoitusvolyymi on noussut vuodesta 2016 alkaen, mutta sen t&k-intensiteetti on pysynyt varsin muuttumattomana. Valtion t&k-rahoituksen intensiteetti oli 0,83 % v. 2018 ja 0,82 % v. 2019. Hallitus esittää, että intensiteetti pysyy samalla tasolla myös v. 2020.

Hallituksen tavoitteena on, että tutkimus- ja innovaatiopolitiikan hallinnonalarajat ylittävää koordinaatiota ja johtamista vahvistetaan läpi valtionhallinnon. Tämä on oleellista mm. julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä ja uusia kumppanuusmalleja kehitettäessä. Hallitus tavoittelee uusia miljardiluokan ekosysteemejä ja parantaa edellytyksiä luoda globaalisti menestyviä innovaatioita.

Ministeriöiden yhteistyönä laaditaan pitkän aikavälin suunnitelma, jonka avulla tki-toimintaympäristö paranee ja jotta yksityisten ja julkisten t&k-investointien tasossa lähestytään neljän prosentin BKT-osuutta vuoteen 2030 mennessä. Rahoituksen ennakoitavuuden, pitkäjänteisyyden ja hyödynnettävyyden haasteita ja mahdollisuuksia selvitetään. Tämän pohjalta luodaan toimenpideohjelma tarkoituksenmukaisen t&k-rahoituksen toteuttamiseksi.

Kansainvälisten osaajien pitämiseen ja vetovoimatyöhön panostetaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteuttaa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälistämislinjauksia (v. 2017—2025). Suomen Akatemia noudattaa kansainvälisen yhteistyön laadun, vaikuttavuuden ja uudistumisen linjauksia (v. 2017—2021). Linjaukset palvelevat myös valtioneuvoston yhteistä Talent Boost -ohjelmaa, jonka tavoitteena on mm. houkutellaan kansainvälisiä osaajia Suomeen.

Suomalaisen tutkimus- ja tiedeyhteisön kansainvälistä kilpailukykyä ja vetovoimaa vahvistetaan panostamalla tutkimusympäristöihin ja tutkimusinfrastruktuureihin. Tutkimusinfrastruktuurien kansallisen strategian päivitys valmistuu vuoden 2019 loppuun mennessä. Strategian pohjalta päivitetään tutkimusinfrastruktuurien tiekartta v. 2020—2021.

Julkisen tiedon avoimuudesta tulee tietopolitiikan keskeinen periaate. Julkisten tietovarantojen avaamista jatketaan. Datalähtöisen tutkimuksen kehittämisohjelman (2017—2021) toteuttaminen jatkuu. Suomi varautuu isännöimään yhtä eurooppalaisen suurteholaskennan EuroHPC -yhteisyrityksen supertietokonetta. Suomen rahoitusosuus on v. 2019—2026 enimmillään 50 milj. euroa.

Vuoden 2020 aikana käydään opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen väliset neuvottelut, joissa sovitaan vuosille 2021—2024 korkeakoulujen yhteiset tavoitteet sekä korkeakoulukohtaiset toimet, vahvuusalat ja tutkintota-

voitteet. Hallitus vahvistaa ennakoitavaa ja pitkäjänteistä perusrahoitusta korkeakoulurahoituksessa ja toteuttaa indeksikorotukset täysimääräisinä hallituskaudella. Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten välisen yhteistyön ja työnjaon kehittämistä jatketaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriön yhdessä korkeakouluyhteisön ja sidosryhmien kanssa laatiman Korkeakoulutus ja tutkimus 2030 -vision toimeenpanoa jatketaan. Vision tavoitteena on nostaa koulutustasoa, lisätä jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia korkeakouluissa ja nostaa Suomen t&k-intensiteettiä.

Ministeriöiden välistä yhteistyötä jatketaan terveysalan kasvustrategian toteuttamiseksi ja tutkimus- ja innovaatioekosysteemin vahvistamiseksi. Alan kansallisten osaamiskeskusten perustamista ja toiminnan käynnistymistä vauhditetaan.

Innovatiivisia julkisia hankintoja ja niihin liittyviä palveluja kehitetään. Samalla edistetään referenssimarkkinoiden kehittymistä. Innovatiivisten hankintojen osuus julkisista hankinnoista pyritään nostamaan 10 prosenttiin vaalikauden loppuun mennessä.

Keskeisten tutkimus- ja kehittämismäärärahojen muutos, milj. euroa[1)]

	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys	2019—2020 muutos	2019—2020 muutos, %
Yliopistot[2)]	631	668	37	6
Ammattikorkeakoulut	68	72	4	6
Valtion tutkimuslaitokset	184	189	6	3
— josta VTT[3)]	78	81	3	4
Tutkimusorganisaatioiden tutkimusmäärärahat, yhteensä	883	929	47	5
Suomen Akatemia	469	423	-47	-10
— josta strateginen tutkimus	56	55	-1	-2
Business Finland (ex-Tekesin osuus)	583	620	37	-6
— josta t&k-rahoitus[4)]	451	500	49	11
Rahoitusorganisaatiot yhteensä	1 052	1 043	-9	-1
Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta	11	11	0	-5
Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoitolain mukaiseen tutkimustoimintaan	24	25	1	5
Yhteensä	1 970	2 008	38	2
— vain t&k-rahoitus, yhteensä	1 838	1 888	50	3
— muut t&k-rahoituserät	153	~153	0	0
Arvio valtion koko t&k-rahoituksesta	1 991	2 041	50	3
Arvio valtion t&k-rahoitusintensiteetistä	0,82 %	0,82 %		

1) Metodologisista ja muista muutoksista johtuen vuosien 2019 ja 2020 t&k-rahoitusluvut eivät ole suoraan vertailukelpoisia aiempien vuosien tietojen kanssa.

2) T&k-rahoituksen kehityksen vertailukelpoisuuden parantamiseksi yliopistojen valtionrahoitukseen ei ole laskettu mukaan arvonlisäverokompensaatiota. Tutkimukseen kohdentuva osuus kokonaisrahoituksesta on pidetty tässä laskelmassa vuoden 2020 osalta prosentuaalisesti samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Tämä parantaa eri vuosien tietojen verrattavuutta ja myös yhtenevyyttä Tilastokeskuksen t&k-budjettianalyysin tietoihin.

3) VTT:n t&k-rahoitus on arvio, joka perustuu talousarvioesityksen tietojen ohella Tilastokeskuksen aineistoihin. Luku tarkentuu Tilastokeskuksen budjettianalyysissä helmikuussa 2020.

4) Business Finlandin ex-Tekesiin kohdentuvasta rahoituksesta huomattava osuus kohdistuu muuhunkin kuin kansainväliset tilastokriteerit täyttävään t&k-toimintaan.